

Ebeveynlerin Spor Yolculuğunda Psikolojik Kazanımları

Psychological Gains of Parents Throughout the Athletic Journey

Gökhan ARIKAN¹ Mesut ÇAYIR²

*Correspondence:

Gökhan ARIKAN

arikangokhan@harran.edu.tr

¹Harran Üniversitesi, Mehmet Arabacı Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, arikangokhan@harran.edu.tr, Şanlıurfa, Türkiye, ORCID: 0000-0001-8491-1941

²Harran Üniversitesi, Mehmet Arabacı Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, mesut.cayir@hotmail.com, Şanlıurfa, Türkiye, ORCID: 0009-0003-8928-3421

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17676121>

Received / Gönderim: 12.05.2025

Accepted / Kabul: 25.06.2025

Published / Yayın: 30.06.2025

Volume 2, Issue 2, June, 2025

Cilt 2, Sayı 2, Haziran, 2025

Öz

Spor, bireyin fiziksel sağlığı kadar psikolojik gelişimine de katkı sunan önemli bir etkinliktir. Ailelerin spora katılımı ve çocuklarını destekleyici rolleri; bireylerde özgüven, disiplin, sosyal uyum ve duygusal dayanıklılık gibi değerli psikolojik kazanımların gelişmesine olanak sağlar. Bu araştırma, durum tespitine yönelik bir tarama modeliyle yürütülmüştür. Çalışmanın temel amacı, çocuklarını yarışmacı bir biçimde spora yönlendiren ebeveynlerin psikolojik kazanımlarını farklı değişkenler ışığında incelemektir. Araştırmaya Şanlıurfa ilinde 2024-2025 sezonunda, çocukları lisanslı bir şekilde spor yapan ve yaşları 7-14 aralığında bulunan, takım sporlarında 160 sporcu ailesi (% 54,8), bireysel sporlarda 132 sporcu ailesi (% 45,2) ile 171'i kadın (% 58,6), 121'si erkek (%41,4) toplamda 292 ebeveyn gönüllü bir şekilde katılmıştır. Araştırmada yer alan ebeveynlerin psikolojik kazanımlarını belirlemek amacıyla, Çepikkurt'un (2005) geliştirdiği 'Sporda Ailenin Psikolojik Kazanımları Ölçeği' (SAPKÖ) kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen bulguların analizi için, SPSS Statistics 25 paket programı kullanılarak yüzde, bağımsız gruplar t testi, frekans, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Tukey HSD gibi istatistiksel teknikler uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, ebeveynlerin cinsiyetlerine göre "statü kazanma" ve "benlik saygısı" alt boyutlarında erkek ebeveynlerin lehine anlamlı farklılıklar görülmüş; çocukların yaptığı sporun türüne, ebeveynlerin eğitim durumlarına ve meslek gruplarına, yaşlarına, çocuk sayısına göre diğer alt boyutlarda anlamlı farklılıklara rastlanılmamıştır.

Anahtar Kelimeler Spor, Çocuk, Psikolojik, Aile,

Abstract

Sport is an important activity that contributes not only to an individual's physical health but also to their psychological development. The participation of families in sports and their supportive roles allow individuals to develop valuable psychological gains such as self-confidence, discipline, social adaptation, and emotional resilience. This research was conducted using a descriptive survey model aimed at situational assessment. The main purpose of the study is to examine the psychological gains of parents who direct their children to competitive sports under different variables. The study was conducted in the province of Şanlıurfa during the 2024–2025 season, with voluntary participation from 292 parents whose children are licensed athletes aged between 7 and 14. Among the participants, 160 families (%54.8) were involved in team sports, while 132 families (%45.2) participated in individual sports. The group consisted of 171 women (%58.6) and 121 men (%41.4). To assess the psychological gains of the participants, the "Psychological Gains of Families in Sports Scale" (SAPKÖ), developed by Çepikkurt in 2005, was utilized. The collected data underwent analysis using SPSS Statistics 25 software. Statistical techniques such as percentages, independent sample t-tests, frequencies, one-way analysis of variance (ANOVA), and Tukey HSD tests were applied. Findings revealed significant differences in the dimensions of "status gain" and "self-esteem," favoring male parents when analyzed by gender. However, no significant differences were observed in other dimensions related to the type of sport played by the children, the parents' educational backgrounds, professional groups, ages, or number of children.

Keywords Sports, Child, Psychological, Family

<https://www.ijoss.org/Archive/issue2-volume2/ijoss-Volume2-issue2-23.pdf>

Giriş

Spor, fiziksel, psikolojik ve sosyolojik etkileri bulunan ve sosyal ilişkileri de içerisine alan çok yönlü bir kavramdır. Örneğin, bireysel sporlar, eşli veya takım halinde yapılan sporlar, temas içeren ya da içermeyen sporlar gibi farklı kategoriler incelendiğinde; strateji, şans ve fiziksel beceri unsurlarına yönelik farklı vurgular taşıdığı görülmektedir. Ayrıca, algısal olarak toplumda daha baskın kabul edilen spor türleri bu çeşitliliği daha belirgin kılmaktadır. (Coalter, Allison ve Taylor, 2000). Spor, bireyin fiziksel sağlığı kadar psikolojik gelişimine de katkı sunan önemli bir etkinliktir (Yel vd., 2024; Gönen vd., 2022). Ailelerin spora katılımı ve çocuklarını destekleyici rolleri; bireylerde özgüven, disiplin, sosyal uyum ve duygusal dayanıklılık gibi değerli psikolojik kazanımların gelişmesine olanak sağlar. Toplumda spor yapma davranışını artırmak için, çocukluk döneminden itibaren kazanılan spor alışkanlığı çok önemli bir rol oynar. Sporun yapılış amacı ve niteliği, çocukların spor faaliyetlerine katılımı sonucunda elde ettikleri kazanımların yalnızca tek bir boyut üzerinden değerlendirilmemesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır. Örneğin; Kanadalı risk altında bulunan gençler ile yapılan çalışmalarda fiziksel aktivitenin; gençlerin gelişiminde benlik saygısının gelişmesinde rol model olması, takım çalışmasını ve bireylere sosyal beceriler öğretmesi, kişiye özgüven sağlaması, topluma ait olma duygusuna cevap vermesi, bireylerin stres atmalarına yardımcı olması, olumlu ahlak ve değerler kazanmalarını sağlaması, bilişsel gelişimlerini desteklemesi, liderlik ve yaşam becerileri öğrenimine katkıda bulunması, kültürel farkındalığı artırması, topluluk hissi oluşturarak sosyal bağları güçlendirmesi, ebeveyn desteğini geliştirmesi ve gençlerin sağlıklı bir yaşam sürmelerini teşvik etmesi gibi birçok konuda çok önemli rol üstlendiğini ortaya konmuştur. (Reid ve ark., 1994; Coşkun Türk, 2023). Spora katılımı artırmak için öncelikli olarak sporun toplum yaşamında daha merkezi bir konuma yerleştirilmesi gerekmektedir. Bu noktada küçük yaşlardan itibaren insanlara düzenli spor yapma alışkanlığı kazandırılması önemli bir konu haline gelmiştir. Çocukların spora katılımlarını sağlayacak en önemli etken ailedir. Ailenin sosyo - demografik ve ekonomik özellikleri, çocukların spor yapma davranışını etkilemektedir. Günümüzde aileler, çocuklarını spor yapmaya karşı daha olumlu bir şekilde yaklaşarak onları bireysel ve takım sporlarına yönlendirmektedir. Bazen bu durum tam tersine, spor faaliyetlerinin çocuğun derslerindeki başarılarını engellediğini düşünülürken, birçok aile de çocuklarını belli ücretler ödeyerek çeşitli spor kurslarına kaydetmektedirler (Kayıkçı, 2006).

Spor, toplumun temel yapı taşlarından biri olan aile ile son derece güçlü bir bağa sahiptir (Talmiciler, 2017). Ailelerin sosyalleşme üzerindeki bu etkisi, çocuğun spor etkinliklerine katılıp katılmayacağını ve katılıyorsa da hangi düzeyde katılacağını belirlemektedir. "Ebeveynlerin bu konudaki tutumu, çocuklarının bu tür aktivitelere katılımında en etkili ve belirleyici faktör haline gelmiştir (Erdemli, 1991:50). Ebeveynler, yaşadıkları toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel dinamiklerinden etkilenerek çocuklarını belli branşlara yönlendirme yapmakta ve bu branşlarda mücadele eden/yarışan çocuklarında belli bir amaç ve beklenti içerisine girebilmektedir (Adır, 1998). Coakley (2001)'e göre ebeveynler; çocuklarının, özellikle yarışmalı sporlarda sosyalleşme ve başarılı olması çabası içerisindedirler. Yetişkinler organize spor ortamlarında, kişisel değerlerinin yanında oyun sonuçları ve performans seviyelerini de önemsemektedirler. Sporcular, yaptığı sporlardan büyük ölçüde etkilenmeleri sebebiyle, hayatlarında sporla ilgili genel refahlarının da iyi bir konumda olması gerçektir (Lundqvist, 2011). Sporun amacı ve yapılış biçimi, çocukların spor faaliyetlerine katılımıyla elde ettikleri kazanımların yalnızca tek bir boyutta değerlendirilmemesi gerektiğini göstermektedir. Örneğin, Kanadalı risk altındaki gençlerle yapılan

çalışmalarda, fiziksel aktivite ve boş zaman etkinliklerinin; gençlerin gelişimine katkıda bulunarak benlik saygısını artırdığı, olumlu rol modeller sunduğu, takım çalışması ve sosyal becerileri öğrettiği, özgüveni güçlendirdiği ve ait olma duygusunu karşıladığı belirlenmiştir. Ayrıca, bu tür faaliyetlerin hastalıklara karşı risk faktörlerini azalttığı, gençler üzerinde yapıcı etkiler bıraktığı, stresin azaltılmasında etkili olduğu ve olumlu ahlak ile değerlerin kazandırılmasını desteklediği ortaya konmuştur. Bunun yanı sıra bilişsel gelişime, liderlik ve yaşam becerilerinin öğrenilmesine katkı sağladığı; ırksal bütünleşme için fırsatlar yarattığı; kültürel farkındalığı artırdığı; topluluk hissini güçlendirdiği; aile desteğini geliştirdiği ve gençlerin sağlıklı bir yaşam sürdürmelerini teşvik ettiği de vurgulanmıştır (Reid ve ark., 1994). Bununla birlikte, nesiller boyunca farklı geçmiş özelliklerine sahip gençlere spora katılmaları için her zaman aynı fırsat ve destek eşit derecede sunulamamıştır .

Ebeveynlerin beklentileri doğrultusunda çocuklarını yönlendirdikleri fiziksel aktiviteler, çocuklar ve gençler için doğal bir gelişim sürecinin parçasıdır. Erken yaşlardan itibaren sporun içerisinde olmak, çocukların fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerinde belirleyici bir rol oynar. (Wagner, N., Kirch, 2006). Antrenör-sporcu ilişkisi, öğrenci-sporcuların psikolojik anlamda refah düzeyini etkileyebilecek bir faktördür. Bu faktör, üç temel bileşenden oluştuğu şeklinde kavramsallaştırılmıştır. Bunlar: yakınlık, bağlılık ve tamamlayıcılıktır (Jowett & Meek, 2000). Yapılan araştırmalar; ebeveynlerin duygusal destek ve rol model şeklinde çocuğun yaptığı spora müdahale etmeleri; onların hoşlanma/zevk alma düzeyini etkilemektedir (Fredericks ve ark., 2005). İnsanların düzenli olarak katıldıkları spor etkinlikleri sadece fiziksel ve ruhsal gelişim açısından değil, aynı zamanda irade gelişimi bakımından da çok önemlidir. Spor etkinliklerine katılım sağlamak ile irade gücü gelişen kişilerin zamanla özgüven düzeyleri de gelişmekte ve kişilik yapıları da buna göre şekillenmektedir. Aynı şekilde; Bailey (2006), tarafından yapılan çalışmada çocuklarda spora katılımın yalnızca fiziksel ve zihinsel olmadığı, aynı zamanda da sosyal açıdan bireylerin gelişimine katkı sağladığı ifade edilmiştir.

Materyal ve Yöntem

Çalışma, durum tespitine yönelik tarama modeli çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Ebeveynlerin psikolojik kazanımlarını belirlemek amacıyla, Çepikkurt'un (2005) geliştirdiği 'Sporda Ailenin Psikolojik Kazanımları Ölçeği' (SAPKÖ) kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulguların analizi için ise SPSS Statistics 25 paket programından faydalanılarak yüzde, bağımsız gruplar t-testi, frekans, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve LSD gibi istatistiksel teknikler uygulanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmaya Şanlıurfa ilinde 2024-2025 sezonunda, çocukları lisanslı bir şekilde spor yapan ve yaşları 7-14 aralığında bulunan, takım sporlarında 160 sporcu ailesi (% 54,8), bireysel sporlarda 132 sporcu ailesi (% 45,2) ile 171'i kadın (% 58,6), 121'si erkek (%41,4) toplamda 292 ebeveyn gönüllü olarak katılmıştır.

Tablo 1. Ailelerin ve Çocukların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

	N	%
Cinsiyet		
Erkek	121	41,44
Kadın	171	58,56
Ebeveynlerin Yaşı		
18-30 yaş	25	8,6
31-45 yaş	155	53,1

46-70 yaş	112	38,3
Ebeveynlerin Öğrenim Durumu		
İlkokul-Ortaokul	67	22,9
Lise	57	19,5
Lisans	127	43,5
Yüksek Lisans	41	14,1
Ebeveynlerin Mesleği		
Öğretmen	81	27,8
Memur	63	21,6
Özel Sektör	55	18,8
İşsiz	93	31,8
Çocukların Yaşları		
7-8 yaş	129	44,2
9-11 yaş	121	41,4
12 yaş ve üstü	42	14,4
Toplam	292	100

Veri Toplama

Çalışmada, ebeveynlerin psikolojik kazanımlarını değerlendirmek amacıyla Çepikkurt'un (2005) geliştirdiği 'Sporda Ailenin Psikolojik Kazanımları Ölçeği' (SAPKÖ) kullanılmıştır. Bu ölçek, 'statü', 'benlik', 'özdeşleşme' ve 'kontrol edicilik' olmak üzere dört alt boyuttan ve toplam 32 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları kapsamında, Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları belirlenmiş ve bu değerler; statü kazanma alt boyutu için 0.70, benlik saygısı alt boyutu için 0.68, özdeşleşme alt boyutu için 0.77, kontrol edicilik alt boyutu için ise 0.77 olarak hesaplanmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan ailelerin cinsiyetlerine göre psikolojik kazanımların alt ölçekler bazında karşılaştırılması amacıyla bağımsız gruplar t testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Ailelerin psikolojik kazanımlarının cinsiyetlere göre karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	P	Cohen -d
Statü	Erkek	121	2,96	1,30	0,03	0,24
	Kadın	171	2,66	1,11	0,04	
Benlik	Erkek	121	2,10	0,89	0,15	0,15
	Kadın	171	1,97	0,74	0,16	
Özdeşleşme	Erkek	121	3,80	0,84	0,34	0,12
	Kadın	171	3,70	0,81	0,35	
Kontrol Edicilik	Erkek	121	4,10	0,68	0,08	0,21
	Kadın	171	3,94	0,80	0,07	

* $p < 0,05$

Yukarıdaki Tablo 2'de görüldüğü üzere yapılan t testi sonucunda statü alt boyutunda her iki cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 05$). Diğer alt boyutlarda ise anlamlı bir farka rastlanılmamıştır ($p > 05$). Ayrıca bütün alt boyutlara bakıldığında erkeklerin lehine puanların daha fazla olduğu görülmüştür.

Ebeveynlerin yaş değişkenine göre psikolojik kazanımlarını alt ölçekler bazında karşılaştırmak amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Ebeveynlerin Yaşları Değişkenine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş	N	$\bar{X}$	Ss	$\frac{d}{f}$	F	P	Fark	Eta Değeri (η^2)
Statü	18-30 ^A	25	3,15	1,29	2	1,26	0,28	A>C C>B	0,008
	31-45 ^B	155	2,75	1,14					
	46-70 ^C	112	2,76	1,25					
Benlik	18-30 ^A	25	2,45	1,03	2	4,57	0,11	A>C C>B	0,030
	31-45 ^B	155	1,93	0,79					
	46-70 ^C	112	2,05	0,74					
Özdeşleşme	18-30 ^A	25	4,01	1,00	2	6,6 6	0,01	A>B B>C	0,044
	31-45 ^B	155	3,85	0,71					
	46-70 ^C	112	3,53	0,88					
Kontrol Edicilik	18-30 ^A	25	3,98	1,00	2	4,61	0,01	B>A A>C	0,030
	31-45 ^B	155	4,13	0,64					
	46-70 ^C	112	3,84	0,81					

* $p<0,05$

Yukarıdaki Tablo 3’de görüldüğü gibi yapılan Anova testi sonucunda “Özdeşleşme” ve “Kontrol Edicilik” alt boyutlarında ebeveynlerin bütün yaş gruplarında anlamlı farklılık bulunmuştur. ($p<0,05$). Diğer alt boyutlarda ise ebeveynlerin yaş gruplarına göre anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p >0,05$).

Tablo 4. Ebeveynlerin Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	Ss	df	F	P	Fark	Eta Değeri (η^2)
Statü	İlk-Ort. ^A	67	3,23	1,14	3	9,85	0,00	A>B B>C C>D	0,093
	Lise ^B	57	3,15	1,17					
	Lisans ^C	127	2,56	1,16					
	Lisansüstü ^D	41	2,25	1,09					
Benlik	İlk-Ort. ^A	67	2,37	0,90	3	9,91	0,00	A>B B>C C>D	0,093
	Lise ^B	57	2,22	0,89					
	Lisans ^C	127	1,86	0,67					
	Lisansüstü ^D	41	1,71	0,66					
Özdeşleşme	İlk-Ort. ^A	67	3,84	0,90	3	6,53	0,00	B>A A>C C>D	0,064
	Lise ^B	57	4,08	0,74					
	Lisans ^C	127	3,64	0,79					
	Lisansüstü ^D	41	3,42	0,74					
Kontrol Edicilik	İlk-Ort. ^A	67	3,96	0,86	3	1,39	0,244	B>C C>A A>D	0,014
	Lise ^B	57	4,19	0,66					
	Lisans ^C	127	3,97	0,74					
	Lisansüstü ^D	41	3,92	0,71					

* $p<0,05$

Yukarıdaki Tablo 4’de görüldüğü üzere yapılan Anova testi sonucunda statü, benlik ve özdeşleşme alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0,05$). Bu alt boyutlarda ebeveynlerin eğitim seviyesi arttıkça statü, benlik ve özdeşleşme alt boyutlarındaki algılarında düşme eğilimi gözlenmiştir. Kontrol Edicilik alt boyutunda ise anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p >0,05$).

Tablo 5. Ebeveynlerin Mesleği Değişkenine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	Ss	df	F	P	Fark	Eta Değeri (η^2)
Statü	Öğretmen ^A	67	2,59	1,07	3	7,01	0,00	C>D D>A A>B	0,068
	Memur ^B	57	2,46	1,24					
	Özel Sektör ^C	127	3,37	1,30					
	İşsiz ^D	41	2,82	1,10					
Benlik	Öğretmen ^A	67	1,89	0,65	3	6,09	0,00	C>D D>A A>B	0,059
	Memur ^B	57	1,81	0,72					
	Özel Sektör ^C	127	2,38	0,92					
	İşsiz ^D	41	2,07	0,85					
Özdeşleşme	Öğretmen ^A	67	3,48	0,74	3	5,01	0,02	C>D D>B B>A	0,049
	Memur ^B	57	3,71	0,77					
	Özel Sektör ^C	127	3,98	0,94					
	İşsiz ^D	41	3,85	0,80					
Kontrol Edicilik	Öğretmen ^A	67	3,78	0,77	3	3,67	0,01	B>C C>D D>A	0,036
	Memur ^B	57	4,15	0,60					
	Özel Sektör ^C	127	4,10	0,79					
	İşsiz ^D	41	4,04	0,78					

* $p<0,05$

Yukarıdaki Tablo 5’de görüldüğü gibi yapılan Anova testi sonucunda bütün alt boyutlarda anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0,05$). Özel sektörde çalışan ebeveynlerin puanları statü, benlik ve özdeşleşme alt boyutlarında daha yüksekken; kontrol edicilik alt boyutunda ise memur ebeveynlerin puanları daha yüksektir.

Tablo 6. Çocukların Yaşları Değişkenine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş	N	$\bar{X}$	Ss	df	F	P	Fark	Eta Değeri (η^2)
Statü	7-8 ^A	129	2,72	1,15	2	1,86	0,15	C>B B>A	0,012
	9-11 ^B	121	2,74	1,24					
	12 - üstü ^C	42	3,11	1,20					
Benlik	7-8 ^A	129	1,91	0,70	2	3,82	0,02	C>B B>A	0,025
	9-11 ^B	121	2,05	0,85					
	12 - üstü ^C	42	2,30	0,90					
Özdeşleşme	7-8 ^A	129	3,76	0,78	2	0,48	0,61	C>A A>B	0,003
	9-11 ^B	121	3,69	0,84					
	12-üstü ^C	42	3,83	0,91					
Kontrol Edicilik	7-8 ^A	129	4,02	0,72	2	0,04	0,96	A>B B>C	0,002
	9-11 ^B	121	4,00	0,77					
	12- üstü ^C	42	3,98	0,83					

* $p<0,05$

Tablo 6’da tabloda ise yapılan Anova testi sonucunda, benlik alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Diğer alt boyutlarda ise anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tartışma ve Sonuç

Spor yapmanın fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişime katkıda bulunduğu bilinmektedir. Ayrıca spor yapmanın öz saygı ve liderlik becerilerinin gelişimi üzerinde de olumlu etkileri vardır (Karakaya vd., 2006).Toplum içerisindeki statüleri, bireylerin davranış

kalıpları, birbirleri ile olan ilişkileri belirlemektedir. İçinde bulunduğumuz toplumda özellikle erkek ebeveynlerin toplumumuzun ataerkil yapısından dolayı daha fazla etkilendiği ve çalışmamızın alt boyutlarından statü' ye önem verdikleri görülmektedir. Bireylerin grup halinde katılım sağladıkları spor aktiviteleri, kişilerin sosyal yönlerini geliştirmektedir. Çünkü grup halinde gerçekleştirilen spor etkinlikleri sayesinde insanların kişiler arası ilişki becerileri, karşılıklı dayanışma becerileri ve toplumsal statüleri gelişim göstermektedir. Erkek velilerin, kadın velilere göre sporla ilgili deneyimlerinden daha fazla etkilenecek daha yüksek benlik saygısı edindikleri belirlenmiştir (Çepikkurt, 2005). Ebeveynlerin bu konudaki beklentileri toplumsal cinsiyet rollerinin devam etmelerinden kaynaklanabilir. Bu durum çalışmamızın, alt boyutlardan benlik verileri ile paralellik göstermektedir.

Ebeveynlerin, çocuklarının spor ortamında elde ettikleri başarı ya da yaşadıkları başarısızlıkları, aynı zamanda antrenör ve çocuk arasında meydana gelen olumlu veya olumsuz olayları kendi benliklerine anlam yükleyerek değerlendirdikleri gözlemlenmiştir (Çepikkurt, 2005). Ailelerin tüm yaş gruplarında özdeşleşme alt boyutunda anlamlı farklılık bulunması çalışmamızı bu konuda destekler niteliktedir.

Duman ve arkadaşlarının (2010) çalışmalarında, lise mezunu ve alt eğitim düzeyine sahip annelerle üniversite ve üstü eğitim düzeyindeki anneler arasında tüm alt boyutlarda, lise mezunu ve alt eğitim düzeyindeki anne grubu lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Aynı durum erkek ebeveynler için de geçerlidir. Bu sonuç çalışmamızda da benzer bir şekilde görülmektedir. Ebeveynlerin çocuğa yönelik yapıcı bir tutum sergilemesi, çocuğun gelişimini istenen yönde desteklerken; olumsuz bir yaklaşım, çeşitli sorunların ortaya çıkmasına neden olabilir (Eren, 2022). Memur ebeveynlerin iş hayatında kontrol etme konusunda daha dikkatli davranmaktadır. Yapılan çalışmamızda da özellikle memur olarak çalışan ebeveynlerin puanlara bakıldığında bu açıkça görülmektedir.

Kayıkçı (2006) tarafından yapılan bir çalışmada, 7-12 yaş grubundaki çocukların ders dışı spor etkinliklerine katılımında ailenin etkisi incelenmiştir. Araştırma, bireysel ve takım sporlarını içeren futbol, jimnastik, yüzme, tenis ve basketbol gibi spor dallarına katılan toplam 324 çocuğu kapsamıştır. Çalışmanın sonuçları, ebeveynlerin eğitim düzeyi ve ailelerin gelir düzeyinin çocukların spora yönelmelerinde önemli bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Benzer şekilde, Duman ve arkadaşlarının (2010) gerçekleştirdiği çalışmada, futbol kulübüne devam eden çocukların ebeveynlerinin çocuklarının spora katılımıyla elde ettikleri psikolojik kazanımlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Yaş ortalamaları 11.8 ± 2.1 yıl olan çocukların yer aldığı bu çalışmada, ailelerin görüşlerini değerlendirmek için 'Sporda Ailenin Psikolojik Kazanımları Ölçeği' kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları, ebeveynlerin çocuklarını spora yönlendirme konusundaki en önemli motivasyonlarının, çocuklarını 'kontrol altında tutabilme' düşüncesi olduğunu göstermiştir. Ayrıca, ebeveynlerin spora yönlendirme yoluyla elde edilen psikolojik kazanımların ailelerin sosyo-ekonomik gelir düzeyi ve eğitim durumuna göre birtakım farklılıklar gösterdiği görülmüştür. Bu bulgular, çalışmamızın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Ebeveynlerin cinsiyetlerine göre "statü kazanma" ve "benlik saygısı" alt boyutlarında toplumumuzun ataerkil yapısından dolayı erkek ebeveynlerin lehine, ailelerin eğitim seviyesi ve yaşı düştükçe toplum içerisinde onaylanma ihtiyaçları sebebiyle statü, benlik, özdeşleşme boyutlarında; meslek gruplarında ise kabul görme davranışından dolayı özel sektörde çalışan ailelerin tüm alt boyutlarında anlamlı farklılıklara rastlanılmıştır. Bu alanda eksikliklerin giderilmesi adına; çocuğu spor yapmayan aileler ile nicel araştırmaların yanında nitel araştırmaların da yapılması, bu alanda ailelerin psikolojik kazanımlarını ölçen farklı ölçeklerin de kullanılması ve ebeveynlere yönelik seminer

çalışmalarının yaygınlaştırılması; literatüre daha fazla katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kısaltmalar / Abbreviations

n	Örneklem sayısı
X	Aritmetik ortalama (mean)
Ss	Standart sapma (standard deviation)
F	F istatistiği (ANOVA test istatistiği)
p	Anlamlılık değeri (p-value)
Fark	gruplar arası fark / difference
t	t istatistiği (t-testi istatistiği)

Beyanlar / Declarations

Etik Onay ve Katılım Onayı / Ethics approval and consent to participate

Bu çalışmanın hazırlanma ve yazım sürecinde “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş olup; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir.

During the preparation and writing of this study, the principles of scientific integrity, ethics, and citation, as stipulated in the “Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive,” were fully observed; no falsification was made on the collected data, and this study has not been submitted to any other academic publication platform for evaluation. The author bears full responsibility for any potential violations regarding the article.

Veri Ve Materyal Erişilebilirliği / Availability of data and material

Bu çalışmanın bulgularını destekleyen veriler, makul talepler üzerine sorumlu yazardan temin edilebilir. Veri seti yalnızca akademik amaçlar için erişilebilir olacak ve verilerin herhangi bir kullanımı, orijinal çalışmayı referans gösterecek ve katılımcıların gizliliğini koruyacaktır.

The data that support the findings of this study are available from the corresponding author upon reasonable request. The dataset will be accessible only for academic purposes, and any use of the data will recognize the original study and maintain the confidentiality of the participants.

Çıkar Çatışması / Competing interests

Yazarlar, bu makalede sunulan çalışmayı etkileyebilecek herhangi bir çıkar çatışması veya kişisel ilişkiye sahip olmadıklarını beyan etmektedirler.

The authors declare that they have no known competing financial interests or personal relationships that could have appeared to influence the work reported in this paper.

Yazar Katkıları / Authors' Contribution Statement

Çalışmanın tasarımı ve planlanması: F.O., Ö.B.; Veri toplama, analiz veya yorumlama: F.O., Ö.B.; Makalenin yazımı: F.O., Ö.B.; Veri düzenleme, yöntem belirleme, yazım – özgün taslak, yazım – gözden geçirme ve düzenleme: F.O., Ö.B.; Tüm yazarlar makalenin önemli noktalarını eleştirel bir şekilde gözden geçirmiştir. Tüm yazarlar makalenin son halini onaylamıştır.

Study design and planning: F.O., Ö.B.; Data collection, analysis or interpretation: F.O., Ö.B.; Writing of the article: F.O., Ö.B.; Data curation, methodology, writing – original draft, writing – review and editing: F.O., Ö.B.; All authors critically revised the important points of the article. All authors approved the final version of the article.

Fon Desteği / Funding

None.

Teşekkür / Acknowledgements

APA 7 Citation

Arikan, G. & Çayır, M. (2025). Psychological Gains of Parents Throughout the Athletic Journey. *International Journal of Health, Exercise, and Sport Sciences (IJOSS)*, 2(2), 247–246. <https://www.ijoss.org/Archive/issue2-volume2/ijoss-Volume2-issue2-22.pdf>

References / Kaynaklar

- Adır, Y. E. (1998). Çocuklarda spor branşı seçimine toplumsal yapının etkisi (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Bailey, R. (2006). Okullarda beden eğitimi ve spor: Faydaları ve sonuçları üzerine bir inceleme. *Journal of School Health*, 76(8), 397-401.
- Çepikkurt, F. (2005). Çocuk sporlarında ailesel katılımın aşırı olmasının psikolojik kazanımları: Bir ölçek çalışması (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Coalter, F., Allison, M., & Taylor, J. (2000). The role of sport in regenerating deprived urban areas. Edinburgh: The Scottish Executive Central Research Unit.
- Coşkuntürk, O. S., Kurcan, K., Yel, K., & Güzel, S. (2023). Teknolojik gelişmelerin hareketsiz yaşama ve çocuklarda psiko-motor gelişime etkileri. *Dede Korkut Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 48-59. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dksbd/issue/77859/1309808>
- Duman, S., & Kuru, E. (2010). Spor yapan ve spor yapmayan Türk öğrencilerin kişisel uyum düzeylerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 18-26.
- Erdemli, A. (1991). Türk-Alman kültür diyalogunda spor ahlakı ve spor felsefesine yeni yaklaşımlar. İstanbul: Meva Matbaacılık ve Yayımcılık.
- Eren, S. (2022). Anne baba ilgisinin okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerisi üzerindeki etkisi (Doktora tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Field, A. E., Coakley, E. H., Must, A., Spadano, J. L., Laird, N., Dietz, W. H., ... & Colditz, G. A. (2001). Aşırı kilonun 10 yıllık bir süre içerisinde yaygın kronik hastalıklar geliştirme riski üzerindeki etkisi. *Archives of Internal Medicine*, 161(13), 1581-1586.
- Fredricks, J. A., & Eccles, J. S. (2005). Family socialization, gender, and sport motivation and involvement. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 27(1), 3-31.
- Gönen, M., Ceyhan, M. A., Çakır, Z., Zorba, E., & Coşkuntürk, O. S. (2022). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin rekreasyon alanı kullanimlarına ilişkin engel ve tercihleri. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 17(4), 59-76. <https://doi.org/10.22282/ojrs.2022.109>
- Hussey, J. E., Donohue, B., Barchard, K. A., & Allen, D. N. (2019). Ailenin spor performansına katkıları ve zihinsel sağlık optimizasyon programlarına uygun yönlendirmeleri tahmin etmedeki faydaları. *European Journal of Sport Science*, 19(7), 972-982.
- Jowett, S., & Clark-Carter, D. (2006). Empatic accuracy and assumed similarity in the coach-athlete relationship. *British Journal of Social Psychology*, 45(3), 617-637.
- Karakaya, İ., Coşkun, A., & Ağaoğlu, B. (2006). Yüzücülerin dayanıklılığı, benlik saygısı ve kaygı derecesinin değerlendirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 7(3), 162-166.
- Lundqvist, C. (2011). Rekabetçi sporlarda refah: İyi hissetme faktörü mü? Kavramsal değerlendirmelere yönelik bir inceleme. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 4(2), 109-127.
- Newhouse-Bailey, M., Dixon, M. A., & Warner, S. (2015). Sport and family functioning: Strengthening elite sport families. *Journal of Amateur Sport*, 1(2), 1-26.
- Reid, I., Tremblay, M., Pelletier, R., & McKay, S. (1994). Impact and benefits of physical activity and recreation on Canadian youth-at-risk. Joint Initiative of the Inter-Provincial Sport and Recreation Council, the Fitness Directorate of Health Canada, and the Canadian Parks and Recreation Association.
- Strandbu, Å., Bakken, A., & Stefansen, K. (2020). Ergenlik yıllarında spor katılımı için aile spor kültürünün devam eden önemi. *Sport, Education and Society*, 25(8), 931-945.
- Talimciler, A. (2017). Spor kurumu. In S. Güçlü (Ed.), Kurumlara sosyolojik bakış (4th ed., pp. 373-434). İstanbul: Kitapevi.
- Wagner, N., & Kirch, W. (2006). Çocuklarda fiziksel aktivitenin teşviki için öneriler. *Journal of Public Health*, 14, 71-75.
- Yel, K., Şencan, D., Güzel, S., & Erkiş, A. O. (2024). Physical activity, nutrition, and healthy living. *International Journal of Health, Exercise, and Sport Sciences (IJOSS)*, 1(3), 15-28. <https://www.ijoss.org/Archive/ijoss-Volume1-issue3-02.pdf>

Publishers' Note

IJOSS remains neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.